

İNGİLİZCE-TÜRKÇE
TÜRKÇE-İNGİLİZCE

UYGULAMALI

ÇEVİRİ REHBERİ

İ.Hakkı Mirici

F.Özlem Saka

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	5
BÖLÜM 1 İNGİLİZCE SÖZCÜĞÜN TÜRKÇE KARŞILIĞINI SÖZLÜKTEN BULMA	7
BÖLÜM 2 İNGİLİZCEDEN TÜRKÇEYE, TÜRKÇEDEN İNGİLİZCEYE TAMLAMA İFADELERİNİN ve YAN TÜMCELERİN ÇEVİRİSİ	23
BÖLÜM 3 İNGİLİZCEDEN TÜRKÇEYE TÜMCE ÇEVİRME	41
BÖLÜM 4 TÜRKÇEDEN İNGİLİZCEYE TÜMCE ÇEVİRME	97
BÖLÜM 5 İNGİLİZCEDEN TÜRKÇEYE METİN ÇEVİRME	127
BÖLÜM 6 TÜRKÇEDEN İNGİLİZCEYE METİN ÇEVİRME	235
ÇOK KELİMELİ FİLLER (ÖRNEK TÜMCELER ve TÜRKÇE KARŞILIKLARI)	349
DÜZENSİZ FİLLER LİSTESİ (IRREGULAR VERBS LIST).....	423
ÇEVİRİ METİNLERİNİN ALINDIĞI KAYNAKÇA	431

ÖNSÖZ

Çalışma alanı ne olursa olsun, dinamik ve üretken ülkemizdeki tüm girişimci ve akademisyen, kendi alanıyla ilgili dünya literatürünü araştırmaya ve yararlanabileceği kaynakları çalışmalarına taşıyacağı bilgilere ulaşmaya gereksinim duymaktadır. Günümüzde, tüm dünyada ortak yabancı dil olarak İngilizce kullanıldığından, İngilizce kaynaklara ulaşmak daha yaygın ve kolaydır. Ancak, bazı durumlarda, bu kaynaklara ulaşmak mümkün olsa da, İngilizce metinleri dilimize aktarmada ciddi sıkıntılar yaşanabilmektedir. Bunun nedenlerinden birisi de İngilizce bir metni Türkçeye aktarmada yetersiz kalınmasıdır. Özellikle, kısa sürede uzun bir metni Türkçeye çevirmesi gerekenler, çeviri yöntem ve tekniklerini bilmediklerinden ya da yeterli uygulama olanağına sahip olmadıklarından, istenen verimi elde edememektedir.

Aynı biçimde, gerek bilgi ve birikimlerini İngilizceye aktararak alanıyla ilgili insanlara katkı sağlamayı amaçlayanlar ve gerekse çeşitli amaçlarla bir metni İngilizceye çevirmek isteyenler, Türkçeden İngilizceye çeviri yaparken büyük sıkıntılar yaşayabilmektedir. Bunun nedeni, yine yukarıda belirttiğimiz gibi çeviri yöntem ve tekniklerini bilmemek olabileceği gibi, tümcelerde geçen sözcüklerin anlamlarını doğru olarak bulamamak da olabilmektedir.

Uygulamalı Çeviri Rehberi'nin amacı, okuyucularının sözlükten sözcüklerin doğru anlamını bulmalarına; İngilizce tamlamaları, yan tümceleri, tümceleri ve metinleri Türkçeye; Türkçe tamlamaları, yan tümceleri, tümceleri ve metinleri İngilizceye kolaylıkla çeviri yapabilmelerine olanak sağlamaktır. Bu amaçla, altı ana bölümden oluşan bu eserde, okuyucuların çeviri yapma becerilerini geliştirmeyi amaçlayan, çok sayıda tablolarla desteklenmiş açıklamalı örnek ve alıştırmalarla desteklenmiş etkinlikler yer almaktadır.

Uygulamalı Çeviri Rehberi'nin, önce açıklamalar, sonra örnek çalışmalar ve son olarak da alıştırmaların yer aldığı her bir bölümünün sonunda, alıştırmaların orta düzeye uygun olarak hazırlanmış cevap anahtarları yer almaktadır. Her alandan okuyucuya destek sağlamak amacıyla hazırlanan bu eser, içerik olarak son derece zengin bir özelliğe sahiptir. Ayrıca, çeviri alıştırmalarını yaparken defter kullanımına gerek bırakmamak için, alıştırmalardan sonra gerekli boşluklar verilerek, okuyucuların kitaplarını çok amaçlı kullanmalarına ve çevirilerini tekrar kontrol etme amaçlı olarak kolaylıkla saklamalarına olanak sağlanmaktadır.

Uygulamalı Çeviri Rehberi'nin, okuyucularımızın İngilizceden Türkçeye, Türkçeden İngilizceye çeviri yapmada yaşadıkları sıkıntıları aşmalarına katkı sağlamasını dileriz. Ayrıca, katkılarından dolayı meslektaşlarımız Sayın Pelin Ayla ve Ali Demirtaş'a da teşekkürlerimizi sunarız.

Yazarlar

Bölüm 1

İNGİLİZCE SÖZCÜĞÜN TÜRKÇE KARŞILIĞINI SÖZLÜKTEN BULMA

İngilizceden Türkçeye çeviri yaparken, öncelikle sözlükten aranacak sözcüğün tümcede taşıdığı anlamı doğru olarak bulmak, doğru çeviri yapmada önemli rol oynamaktadır. Sözcüğün anlamını bulmada sözcüğün isim (i), fiil (f) ya da sıfat (s) olduğunu bilmek sözcüğün doğru karşılığının bulunmasında ilk adımdır. Birden fazla anlam taşıyan sözcüğün o görevi taşıyan karşılıklarından verilen bağlama en uygun olan seçilmelidir.

Aşağıdaki örnekleri dikkatle inceleyiniz.

ÖRNEKLER:

1. Aşağıdaki tümcelerde “**approach**” sözcüğünün anlamını bilmediğinizi varsayalım.
 - a. There is an automatic door at the entrance of the department store which opens at the **approach** of a customer.
 - b. They **approached** their bank manager for a loan.

Sözlükten bu sözcüğün anlamını bulalım.

approach: (f) yaklaştırmak, yakına getirmek, yaklaşmak, yanaşmak, yakına gelmek, başvurmak, müracaat etmek, başlamak, işe koyulmak. (i) yaklaşma, yanaşma, başlangıç.

Görüldüğü gibi, “**approach**” sözcüğü fiil (f) ve isim (i) olarak çeşitli anlamlarda kullanılmaktadır. Birinci tümcede, bilinmeyen sözcüğün önünde “**the**” harfitarifi yer almaktadır. O nedenle burada isim görevi taşıdığını

anlarız. İsim olarak taşıdığı anlamlar incelendiğinde ise, bu sözcüğün “**yaklaşma**” anlamına geldiği anlaşılmaktadır.

O nedenle, birinci tümcenin Türkçe karşılığı aşağıdaki gibidir:

- a. Mağazanın girişinde müşterilerin **yaklaşmasıyla** açılan otomatik bir kapı vardır.

İkinci tümcede, bilinmeyen sözcüğün yüklem görevi gördüğü anlaşılmaktadır. Fiil olarak taşıdığı anlamlar incelendiğinde ise, bu sözcüğün “**başvurmak**” anlamına geldiği anlaşılmaktadır.

O nedenle, ikinci tümcenin Türkçe karşılığı aşağıdaki gibidir:

- b. Borç almak için banka müdürüne **başvurdular**.

Aşağıdaki örnekleri aynı biçimde inceleyiniz.

2. complex: (i) bileşik veya karışık her hangi bir şey, karmaşa, kompleks. (s) karmaşık, çapraşık, muğlak, bileşik, mürekkep, birkaç elemandan meydana gelmiş, karışık, birbirine eşit olmayan elemanlardan meydana gelmiş, anlaşılması zor.

İngilizce tümceler:

- a. This machine has a **complex** electronic system.

(sıfat)

- b. As she has a very **complex** personality, it is really difficult to get to know

(sıfat)

her.

- c. On the edge of the town you can see a big industrial **complex**.

(isim)

- d. I think he's got a superiority **complex**.

(isim)

Türkçe karşılıkları:

- a. Bu makine **karmaşık** elektronik bir sisteme sahip.
- b. **Anlaşılması oldukça zor** bir kişiliği olduğu için onu tanımak gerçekten çok zor
- c. Şehrin dışında büyük bir endüstri **kompleksi** görürsünüz.
- d. Sanırım onda üstünlük **kompleksi** var.

3. **contact:** (i) temas, değme, değiş, sürtünme, dokunma, ilişki, münasebet, görüşme, (elek) bağlantı. (f) temas etmek, dokunmak, görüşmek.

İngilizce tunceler:

- a. They have lost **contact** with their neighbours. They never call each other.
(isim)
- b. Where can I **contact** you tomorrow?
(fil)
- c. There is a poor **contact** that causes power to fail occasionally.
(isim)
- d. He hates physical **contact** of any sort- he doesn't even like to shake
(isim)
hands.

Türkçe karşılıkları:

- a. Komşularıyla olan **ilişkilerini** kopardılar, asla birbirlerini aramıyorlar.
- b. Yarın seninle nereden **bağlantı kuracağım?**
- c. Zaman zaman enerjinin kesilmesine neden olan zayıf bir elektrik **bağlantısı** var.

4. establish: (f) kurmak, tesis etmek, saptamak, tespit etmek, tayin etmek, yerleřtirmek,
tanıtmak, kabul ettirmek, göstermek, güçlendirmek, kuvvetlendirmek,
kanıtlamak

İngilizce tümceler:

- a. A committee has been **established** at school to provide poor students with
(fiil)
inancial support.
- b. He **establishes** himself as an expert on electrical devices.
(fiil)
- c. His second novel **established** his reputation as a writer.
(fiil)
- d. We've **established** that he is innocent.
(fiil)
- e. You need to make sure that you eat well to **establish** yourself after your
(fiil)
illness.

Türkçe karşılıkları:

- a. Okulda fakir ğrencilere parasal destek sağlamak için bir komite
kuruldu.
- b. Kendisini elektrikli aletler konusunda uzman olarak **gsterir.**
- c. İkinci romanı onun yazar olarak ününü **kabul ettirdi.**
- d. Onun masum olduğunu **kanıtladık.**
- e. Hastalığından sonra, kendini **kuvvetlendirmek** için iyi yediğinden emin
olmalısın.

5. **conceive:** (f) gebe kalmak, anlamak, kavramak, idrak etmek, tasavvur etmek, tasarlamak, aklına gelmek, izah etmek.

İngilizce tümceler:

- a. He **conceives** of school as a place where students are kept during the day.
(fil)
- b. The educational seminar was **conceived** by the school manager.
(fil)
- c. How can you know exactly when you **conceived**?
(fil)

Türkçe karılıkları:

- a. Okulu ğrencilerin gn boyunca tutulacağı bir yer olarak **algılar**.
- b. Eğitim semineri, okul mdr tarafından **planlanmıtı**.
- c. Ne zaman **gebe kaldığını** tam olarak nasıl bilebilirsin?

6. **sophisticated:** (s) bilgi olan, kltrl, görmüş geirm, incelikli, bilmi, karmaşık, ileri düzeyli, teferruatlı, ukala, okbilmi, yapmacık, suni

İngilizce tümceler:

- a. It is very nice to be appreciated by a **sophisticated** person like you.
(sıfat)
- b. The advanced technology which is incorporated into this missile makes it one of the most **sophisticated** weapons in the world.
(sıfat)

Türkçe karşılıkları :

- a. Sizin gibi **ok Şey bilen** bir insan tarafından takdir edilmek ok ho.

- b. Bu güdümlü mermiyle birleştirilen ileri teknoloji onu dünyanın en **ileri düzeydeki** silahlarından biri yapar.

7. **conduct:** (i) davranış, tavır, hareket, idare. (f) davranmak, idare etmek, yürütmek, orkestra idare etmek, refakat etmek, yol göstermek, önderlik etmek

İngilizce tümceler:

- a. We'll **conduct** a research to find out what people are thinking of the
(fil)
educational system.
- b. Nobody likes your **conduct** at work.
(isim)
- c. The protesters were **conducted** from the conference hall by security
(fil)
guards.
- d. The orchestra used to be **conducted** by Hikmet Şimşek.
(fil)

Türkçe karşılıkları :

- a. İnsanların eğitim sistemi hakkında ne düşündüğünü öğrenmek için bir araştırma **yürüteceğiz**.
- b. İşteki **davranışlarından** hiç kimse hoşlanmaz.
- c. Göstericiler konferans salonundan güvenlik görevlileri tarafından **götürüldü**.
- d. Orkestra, Hikmet Şimşek tarafından **yönetilirdi**.

8. **plot:** (i) arsa, parsel, romanın konusu, fesat, entrika, suikast, gizli plan. (f) plan veya haritasını çıkarmak, plan veya harita üzerinde işaretlerle göstermek,

ÇEVİRİ METİNLERİNİN ALINDIĞI KAYNAKÇA

- Beeton, Isabella. (1980). **Cookery and Household Management**. London: Wand Lock Limited.
- Bird, Polly. (1998). **Time Management**. Illinois: Hodder& Stoughton Ltd.
- Coşkun, Hasan. (2000). **Öğretmenlik Mesleği**. Ankara: CTB Yayınları.
- Denny, Richard. (1997). **Succeed for Yourself**. London: Kogan Page Limited.
- Feldman, Robert S. (1997). **Essentials of Understanding Psychology**. United States of America: McGraw- Hill.
- Gleitman, Henry. (1981). **Psychology**. New York: W.W. Norton Company Inc.
- Gordon, Thomas. (1974). **Parent Effectiveness Training**. New York: Peter H. Wyden Inc.
- Gökçe, Birsen. (1990). “Türkiye Koşullarında Yeni Bir Üniversite Nasıl Kurulmalı?” **Yükseköğretimde Sorunlar ve Çözümler**. İstanbul: Cem Yayınevi pp: 91- 108.
- Grill, Tom, Mark Scanlon. (2003). **Fotoğrafta Kompozisyon**. Çev. Nedim Sipahi. İstanbul: Homer Kitabevi.
- Houghton, John. (1994). **Global Warming**. Spain: Lion Publishing.
- Henbest, Nigel. (1994). **The Planets Portraits of New Worlds**. London: Penguin.
- Jones, Barrie. W., Robert J.A. Lambourne, David A. Rothery. (1994). **Images of the Cosmos**. London: Hodder & Stoughton.
- Katahn, Martin. (1995). **How to Stop Smoking without Gaining Weight**. Great Britain: Transworld Publishers Limited.

- Keskin, Rahmi, Dođan Erdođan. (1984). **Tarımsal Mekanizasyon**. Ankara: Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi.
- Neal, Philip. (1989). **The Greenhouse Effect**. London: Dried Press.
- Osmay, Nüvit. (1985). **İnsan Mühendisliđi**. Ankara: Çađ Matbaası.
- Özdemir, Emin, Adnan Binyazar. (1998). **Yazma Öğretimi Yazma Sanatı**. İstanbul: Papirüs.
- Özbaydar, Sabri. (1983). **İnsan Davranışının Sınırları ve Spor Psikolojisi**. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Picciana, Anthony G. (1994). **Computers in the Schools**. New York: Macmillan Publishing Company.
- Pope, Carol. (1994). **Baby Monthly**. London: BBC Books
- Robertson, A.H., J. G. Merrills. (1996) **Human Rights in the World**. USA: Manchester University Press.
- Telman, Nursel. (1998). **Etkin Öğrenme Yöntemleri**. İstanbul: Epsilon.
- The Readers Digest Association Limited. (1982). **The Inventions that Changed the World**. London: The Readers Digest Association Limited.
- Yavuzer, Haluk. (2000). **Okul Çağı Çocuđu**. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yörükođlu, Atalay. (1983) **Değişen Toplumda Aile ve Çocuk**. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- Yülek, Gürcü Gürcan. (1994). **Nükleer Enerji ve Çevre**. Ankara: Semih Ofset Matbaacılık ve Ambalaj Sanayi Ticaret Limited Şirketi.